

Temeljna sodna praksa Sodišča ES in Sodišča prve stopnje s področja prava konkurence Skupnosti

Dr. Maja Brkan,

**strokovna sodelavka na Sodišču ES v kabinetu
generalne pravobranilke prof. dr. Verice Trstenjak**

 inštitutzaprimerjalnopravo

*“I don't know what a monopoly is
until somebody tells me.”*

Steve Ballmer

www.brainyquote.com/quotes/authors/s/steve_ballmer.html

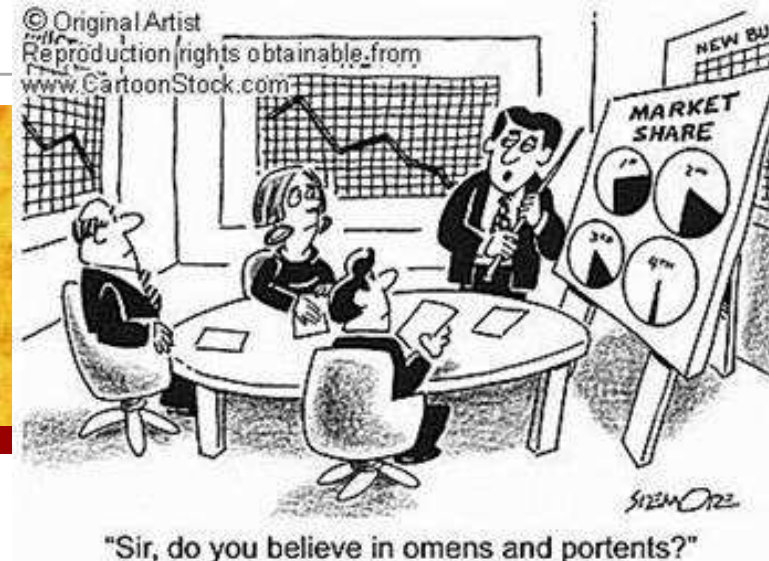
Omejevalni sporazumi (člen 81 Pogodbe ES)

Člen 81(1) PES

[Prepovedani so] vsi sporazumi med podjetji, sklepi podjetniških združenj in usklajena ravnanja, ki bi lahko prizadeli trgovino med državami članicami in katerih **cilj oziroma posledica je preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence** na skupnem trgu [...]

Primeri

www.cartoonstock.com/directory/m/market_share.asp

- razdelitev trga
- dogovori o izstopu konkurentov s trga
- dogovori o omejitvi proizvodnje
- dogovori o cenah – usklajeno spreminjanje
- dogovori o nekonkuriranju (e.g. javna naročila)

Člen 81(3) PES

Izvzema sporazume/sklepe/usklajena ravnanja, ki izpolnjujejo 4 pogoje:

1. prispevajo k izboljšanju proizvodnje, distribucije, tehničnemu oz. gospodarskemu napredku;
2. del dobička od tega pridržan potrošnikom;
3. udeležnim podjetjem ne nalagajo nepotrebnih omejitev;
4. udeležena podjetja iz konkurence ne morejo izključiti znatnega dela proizvodov.

C-209/07, Beef Industry Development Society

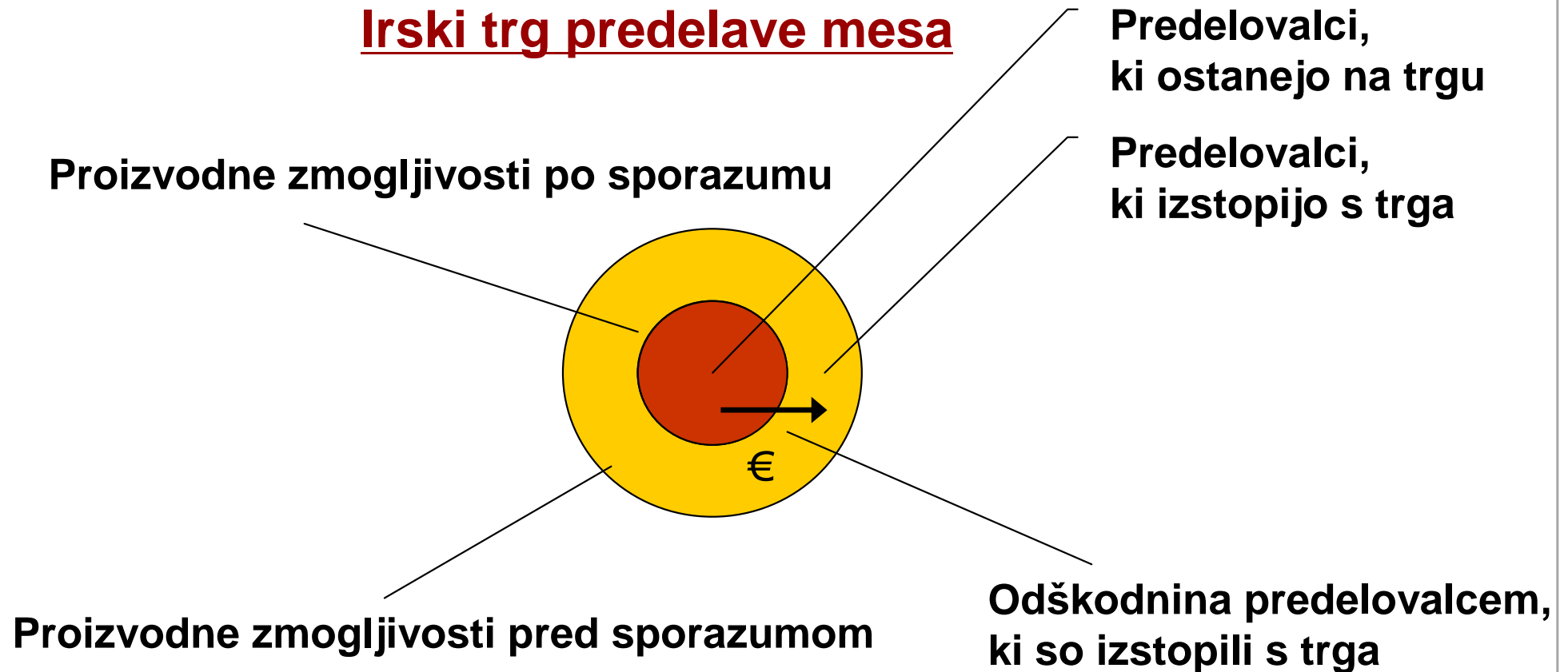

http://www.intangibility.com/Photography/Travel/Ireland99/Day14/264_cows.jpg

- vprašanje za predhodno odločanje (čl. 234 PES) irskega vrhovnega sodišča
- *Problem:* presežne zmogljivosti (predelava mesa) → znižanje donosnosti predelovalne industrije
- *Rešitev:*
zmanjšanje proizvodnih zmogljivosti → sporazum

Sporazum (Beef Industry)

Irski trg predelave mesa

Postopek na Irskem (Beef Industry)

- irski urad za varstvo konkurence: sporazum krši čl. 81 PES
- irskemu sodišču predlaga, naj prepove izvajanje sporazuma
- irsko vrhovno sodišče: vprašanje za predhodno odločanje:

Ali gre za sporazum, katerega **cilj** je omejevanje konkurence ali je treba ugotoviti, ali ima protikonkurenčne učinke?

Sodišče ES (Beef Industry)

- ⊙ AG Trstenjak (2008): sporazum (Beef Industry) je sporazum, katerega cilj je omejevanje konkurence
- ⊙ Sodišče ES (2008): gre za sporazum, katerega cilj je omejevanje konkurence
- ⊙ Razlogi:
 - > cilj sporazuma = sprememba strukture trga
 - > če omejevanje konkurence *cilj* sporazuma, ni treba ugotavljati protikonkurenčnih učinkov tega sporazuma
 - > namen člena 81 PES = prepovedati usklajevanja za izogib tveganjem konkurence

T-168/01, GlaxoSmithKline proti Komisiji

http://www.topnews.in/files/glaxo_0.jpg

- ⊙ tožba za razglasitev ničnosti (čl. 230 PES) odločbe Komisije
- ⊙ problem omejevanja vzporedne trgovine z zdravili
- ⊙ učinki vzporedne trgovine:
 - > trgovec na debelo kupuje po nižji ceni v Španiji, prodaja dražje v ZK
 - > zmanjšanje dobička za družbo
 - > znižanje cen v ZK

Dejstva (GlaxoSmithKline)

- GlaxoSmithKline (Združeno kraljestvo)
- podružnica: Glaxo Wellcome (Španija)
- 1998: splošni prodajni pogoji za prodajo zdravil trgovcem na debelo
- dve različni ceni:
 - zdravila, namenjena za španski trg, ki se financirajo iz španskih skladov socialne varnosti – **nižja cena**
 - zdravila, namenjena za izvoz – **višja cena**

fr.dreamstime.com/map-of-eu-on-rippled-flag-image5937637

Odločba Komisije 2001 (GlaxoSmithKline)

1. kršitev čl. 81(1) PES: cilj in učinek omejevanje konkurence
 - ⊙ razlike med cenami, ki se zaračunajo trgovcem na debelo
 - ⊙ omejevanje izvoza oz. vzporedne trgovine
2. ni mogoče izvzetje na podlagi čl. 81(3) PES
 - ⊙ ni prispevka k izboljšanju distribucije, tehn. napredku
 - ⊙ ni vzročne zveze med povečanjem dobička in investiranjem v raziskave in razvoj
3. GlaxoSmithKline naj takoj preneha s kršitvijo

GlaxoSmithKline: ničnostna tožba (čl.230 PES) proti odločbi Komisije

Sodišče prve stopnje (2006)

(GlaxoSmithKline)

1. Analiza na podlagi čl. 81(1) PES

- SPS potrdi ta del odločbe Komisije
- cilj ni omejevanje, učinek je omejevanje konkurence
 - splošni prodajni pogoji omejujejo izvoz oz. vzporedno trgovino
 - omejujejo pritisk na znižanje cen – zmanjšuje koristi potrošnikov

2. Analiza na podlagi čl. 81(3) PES

- SPS ta del odločbe Komisije **razglasi za ničnega**
- Komisija ni preučila dejanske povezave med povečanim dobičkom in investiranjem v raziskave in razvoj

Pritožba na Sodišče ES (GlaxoSmithKline)

- pritožba družbe GlaxoSmithKline: izpodbija ugotovitev o protikonkurenčnih učinkih prod.pogojev
- pritožba Komisije:
 - trdi: cilj splošnih prodajnih pogojev je omejevanje konkurence
 - izpodbija presojo v zvezi s členom 81(3) PES
- Sodišče ES še ni odločilo (predvidoma 2009)

T-420/08, SAZAS proti Komisiji

- ničnostna tožba proti odločbi Komisije (čl. 230 PES)
- Komisija odloči (2008): 24 organizacij za kolektivno upravljanje avtorskih pravic kršilo čl. 81(1) PES
- pogodbe o vzajemnem zastopanju
 - dve kolektivni organizaciji: druga drugi dasta pravico za izdajanje dovoljenj za javno izvajanje del članov
 - dovoljenje teritorialno omejeno

Zloraba prevladujočega položaja (člen 82 Pogodbe ES)

Člen 82(1) PES

Kot nezdržljiva s skupnim trgom je **prepovedana vsaka zloraba prevladujočega položaja** enega ali več podjetij na skupnem trgu [...], kolikor bi lahko prizadela trgovino med državami članicami.

Člen 82(2) PES

Takšna zloraba je zlasti:

- (a) [...] določanje nepoštenih [...] cen ali drugih nepoštenih pogojev poslovanja;
- (b) omejevanje proizvodnje, trgov ali tehničnega razvoja [...];
- (c) uporaba neenakih pogojev za primerljive posle z drugimi trgovinskimi partnerji [...];
- (d) sklepanje pogodb, ki sopogodbnikom narekujejo sprejetje dodatnih obveznosti, ki [...] [niso povezani] s predmetom takšnih pogodb.

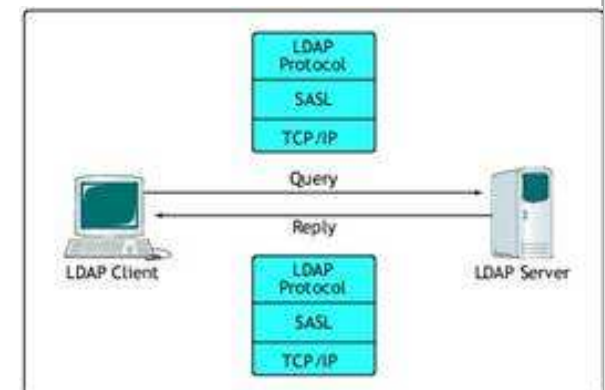
Microsoft – odločba Komisije 2004

- Microsoft zlorabil prevladujoč položaj in s tem kršil člen 82 PES
- kazen: 497 mio €
- zahteva, da Microsoft preneha s kršitvijo
- določi “nadzornega skrbnika”, ki nadzoruje, ali Microsoft ravna v skladu z odločbo

Komisija: v čem kršitev člena 82 PES?

(1) zavrnitev posredovanja informacij o interoperabilnosti operacijskih sistemov za strežnike

- zloraba prevladujočega položaja na trgu operacijskih sistemov za strežnike
- drugi ponudniki ne morejo razviti operacijskih sistemov za strežnike
- Komisija Microsoftu naloži, da mora razkriti te informacije (*t.i. behavioral remedy*)

Komisija: v čem kršitev člena 82 PES?

(2) Windows Media Player vedno in brez izjeme vključil v operacijski sistem Windows (vezana prodaja)

- zloraba prevladujočega položaja na trgu operacijskih sistemov za osebne računalnike
- vezana prodaja onemogoča razvoj drugih predvajalnikov
- Komisija Microsoftu naloži, da mora ponuditi različico operacijskega sistema Windows brez Windows Media Playerja (*t.i. behavioral remedy*)

realPlayer.

Komisija: “nadzorni skrbnik”

- nadzor, ali Microsoft ravna v skladu z odločbo Komisije
- dostop do vseh informacij, dokumentov in stavb Microsofta
- dostop tudi do izvorne kode Microsoftovih proizvodov
- imenovan s seznama, ki ga je predložil Microsoft
- Microsoft nosi stroške imenovanja in plačila

T-201/04, Microsoft proti Komisiji

- Microsoft: ničnostna tožba (čl.230 PES) proti odločbi Komisije
- Microsoft: predlog za izdajo začasne odredbe → zavrnjen
- Sodišče prve stopnje (2007)
 - potrdi odločbo Komisije glede obeh zlorab prevladujočega položaja v smislu čl. 82 PES
 - potrdi višino kazni 497 mio €
 - razglasi za ničnega del o “nadzornem skrbniku”
- Microsoft ni vložil pritožbe

(Ne)izpolnitev sodbe (Microsoft)

- plačal kazen 497 mio €
- zagotovil različico operacijskega sistema Windows brez Windows Media Playerja
- ni razkril informacij o interoperabilnosti → Komisija: nova denarna kazen (899 mio €)
 - Microsoft: ničnostna tožba proti tej odločbi (T-167/08)
 - Sodišče prve stopnje še ni odločilo

Microsoft: odzivi

“[The judgment] may have the unfortunate consequence of harming consumers by chilling innovation and discouraging competition.”

Thomas Barnett, assistant US attorney general for antitrust

www.usdoj.gov/atr/public/press_releases/2007/226070.htm

“It's totally unacceptable that a representative of the U.S. administration criticizes an independent court of law outside its jurisdiction.”

Neelie Kroes, evropska komisarka za konkurencu

ec.europa.eu/avservices/services/showShotlist.do?id=76503&lg=en&out=HTML&src=1

The European Commission's Case Against Microsoft: Kill Bill?

Roberto Pardolesi, Andrea Renda

World Competition, št. 4/2004, str. 513

26

Microsoft Settled EU Case Not Knowing Vote Was...

bloomberg.com

www.bloomberg.com/apps/news?pid=newsarchive&sid=abfQ7jO7DBoc

C-468/06 do C-478/06, Lélos

www.iabfrance.com/images/photos/greek-flag.jpg

- vprašanja za predhodno odločanje grškega sodišča
- GlaxoSmithKline (Združeno kraljestvo)
- podružnica: GlaxoSmithKline AEVE (Grčija)
- 2000: prekinitev dobave trgovcem na debelo
- prodaja preko družbe Farmacenter
- cilj: preprečevanje vzporedne trgovine

Postopek pred nacionalnim sodiščem (Lélos)

- grški trgovci na debelo vložijo tožbo proti GlaxoSmithKline AEVE
- v okviru tega postopka grško sodišče Sodišču ES zastavi več vprašanj za predhodno odločanje – bistvo:

Ali je prekinitev dobave trgovcem na debelo zloraba prevladujočega položaja?

Argumenti GlaxoSmithKline A EVE (Lélos)

Ne gre za zlorabo prevladujočega položaja:

- trg farmacevtskih proizvodov – ni normalnih konkurenčnih pogojev – cene določajo državni organi
- negativne posledice vzporedne trgovine:
 - negativne posledice za distribucijo zdravil
 - zmanjšanje dobička za raziskave
 - ni koristi za končne potrošnike

Sodišče ES (Lélos)

Podjetje, ki ima prevladujoč položaj na trgu zdravil, zlorablja ta položaj, če zavrne dobavo trgovcem na debelo, zato da bi preprečilo vzporedni izvoz, ki ga opravljajo nekateri trgovci na debelo iz ene države članice v druge države članice.

Argumentacija Sodišče ES (Lélos)

- vzporedna trgovina izvaja pritisk na znižanje cen zdravil
→ ugodnosti za sklade zdravstvenega zavarovanja in bolnike
- povečanje izbire zdravil v državi članici
- gibanje cen zdravil ni popolnoma neodvisno od ponudbe in povpraševanja
 - v nekaterih DČ javni organi določijo samo odstotek zdravila, ki se financira iz sistema zdravstvenega zavarovanja
 - v nekaterih DČ proizvajalci sodelujejo pri pogajanjih z državnimi organi → vpliv na cene

Državne pomoči

(člen 87 Pogodbe ES)

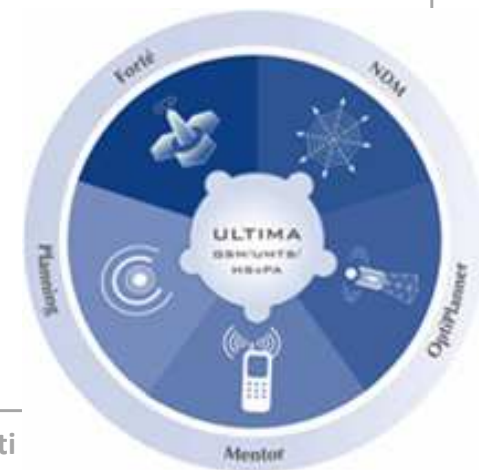

Člen 87(1) PES

Razen če [ni drugače določeno], je vsaka pomoč, ki jo dodeli država članica [...], ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga, nezdružljiva s skupnim trgom, kolikor prizadene trgovino med državami članicami.

C-431/07 P, Bouygues proti Komisiji

- trenutno v fazi pritožbe proti sodbi Sodišča prve stopnje
- podelitev dovoljenj UMTS (*Universal Mobile Telecommunications System*) v Franciji
- 2 zaporedna javna razpisa
- sprememba razpisnih pogojev = državna pomoč?

Dejstva (Bouygues)

1

razpis 2001 (4,95 mlrd €) →

www.casa-pc.fr/operateurs/sfr.gif

2

razpis 2001 (4,95 mlrd €) →

<http://www.orange.fr/>

3

razpis 2002 (619 mio €) →

www.mobimania.com/.../Logos/Bouygues%20Logo.gif

4

X

Sprememba pogojev (Bouygues)

prvotni pogoji (2001): **4,95 mlrd €** (15 let)

spremenjeni pogoji za vse operaterje (2002): **619 mio €** (20 let)

Bouygues: to je državna pomoč v korist SFR in Orange, ker:

- FR se je odpovedala delu terjatve do SFR/Orange (več kot 4 mlrd €)
- SFR/Orange lahko bili na trgu eno leto prej → koristi
- licenca zagotovljena – negotovost novega razpisa

Sodba Sodišča prve stopnje ES (Bouygues)

- Komisija: 2004: odločba: sprememba pogojev ni državna pomoč v smislu člena 87 PES
- Bouygues: ničnostna tožba proti tej odločbi Komisije
- **Sodišče prve stopnje:**
 - sprememba pogojev ni državna pomoč
 - SFR in Orange dejansko nista imeli nobenih prednosti zato, ker jima je bila licenca podeljena prej, saj nista bili na trgu

Pritožba na Sodišče ES (Bouygues)

- pritožba Bouygues
- **AG Trstenjak:**
 - sprememba pogojev ni državna pomoč
 - rok za uvedbo storitev UMTS: 1. januar 2002
 - pravo Skupnosti FR organom nalagalo, do 1. januarja 2002 zagotoviti minimalno število operaterjev

Sodišče ES še ni odločilo (predvidoma 2009)

Koncentracije

Uredba Sveta (EGS) št. 4064/89 o nadzoru koncentracij podjetij

Uredba št. 4064/89 o nadzoru koncentracij podjetij

Člen 2(3) Uredbe

Koncentracija, ki ustvari ali krepí prevladujoči položaj, katerega posledica bi bila resno oviranje učinkovite konkurence na skupnem trgu ali na njegovem znatnem delu, se razglasi za **nezdružljivo** s skupnim trgom.

T-351/03, Schneider Electric proti Komisiji ("Schneider III")

- Schneider – proizvodi za distribucijo električne energije
- Legrand – inštalacijski električni izdelki
- 2001: priglasita nameravano koncentracijo
- **Komisija:** koncentracija izrazito omejuje učinkovito konkurenco: **2 odločbi (2001):**
 - odločba o nezdržljivosti koncentracije s skupnim trgom
 - odločba o razdružitvi koncentracije

[www.acclaimimages.com/
search_terms/electricity.html](http://www.acclaimimages.com/search_terms/electricity.html)

[/www.photovault.com/Link/Technology
Power/Distribution/TPDVolume01.html](http://www.photovault.com/Link/Technology/Power/Distribution/TPDVolume01.html)

“Schneider I” in “Schneider II”

- Schneider pred Sodiščem prve stopnje izpodbija
 - odločbo o nezdržljivosti
 - odločbo o razdružitvi
- **Sodišče prve stopnje razglasi za nično:**
 - odločbo o nezdržljivosti (“Schneider I”)
 - odločbo o razdružitvi (“Schneider II”)

T-351/03, “Schneider III”

- **odškodninska tožba** proti Komisiji na podlagi členov 235 in 288(2) PES
- Schneider zahteva **1,66 mlrd €** odškodnine
- **Sodišče prve stopnje** tožbi delno ugodi in dosodi odškodnino:
 - škoda zaradi postopka, v katerem je Komisija po obeh sodbah ponovno pregledala združitev
 - dve tretjini škode, ki mu je nastala, ker je podjetje Legrand prodal po nižji ceni kot ga je kupil

C-440/07 P, “Schneider IV”

- Komisija: pritožba proti sodbi “Schneider III”
- postopek pred Sodiščem ES še v teku (veliki senat)
- obravnava: 3. december 2008
- sklepni predlogi bodo predstavljeni 3.februarja 2009
- odločitev Sodišča ES (predvidoma 2009)

Tožbe zasebnikov?

“We don’t have a monopoly. We have market share. There’s a difference.”

Steve Ballmer

www.brainyquote.com/quotes/authors/s/steve_ballmer.html

Hvala za pozornost!

maja.brkan@curia.europa.eu

